

Utbildningsinspektion i Åre skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Åre skola och besökt skolan den 9 och 10 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades rektorn, personal och elever i årskurs 5 samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte också lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Åre skola	Antal elever
Förskoleklass	22
Grundskola	93
Skolbarnsomsorg	42

Källa: Åre skola

Utbildningen vid Åre skola omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1–5 samt skolbarnsomsorg för förskoleklass och årskurs 1. Skolbarnsomsorg för äldre elever tillgodoses i ett kooperativt fritidshem. Skolan ingår i skolområdet Väst. Skolan ligger centralt i Åre by, vilket innebär närhet till fjäll och sjö. Elever från Åre skola börjar vid Duveds skola i årskurs 6.

En rektor leder arbetet vid skolan samt ansvarar för tre förskolor med sammanlagt sex avdelningar, Ullåns förskola utanför Åre och Forsafjälls och Hamre förskolor i Duved. Förskolorna och skolbarnsomsorgen omfattas inte av denna rapport.

Bedömningar

Samlad bedömning

Elevernas lärandemiljö präglas i huvudsak av en positiv och trivsamt stämning. Elevrepresentanter uttrycker också i intervjuer att de känner sig trygga med att vuxna tar tag i situationer som uppstår. Vid inspektionstillfället uppfattade inspektörerna miljön som lugn och trivsamt och ser vid besök i klassrum exempel på lektioner med motiverade och aktiva elever. Vid inspektionstillfället framkom dock att arbetsmiljön i någon/några klasser av både föräldrar, personal och rektorn uppfattas som orolig samt att föräldrar oroar sig för att eleverna inte erbjuds tillräckliga utmaningar i undervisningen för att bibehålla deras lust att lära.

Inspektörerna bedömer att lärarna vid Åre skola på ett tydligare sätt måste följa, bedöma och dokumentera varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen relaterat till målen i kursplanerna. Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner behöver utvecklas och i högre grad kopplas till kursplan- och läroplansmål. Rektorn bör också synliggöra de resultat som uppnås och initiera förbättringsarbete i förhållande till resultaten.

De behov av förbättringsinsatser som finns inom skolan pekar på att systematik och struktur bör förbättras när det gäller kvalitetsarbetet. Kvalitetsarbetet behöver utvecklas och i högre grad omfatta de nationella målen. Rektorns roll i det arbetet behöver förstärkas.

Inspektionen visar att det inte finns en tydlig samsyn i personalgruppen kring förhållningssätt och det värdegrundsarbete som bedrivs i skolan. Inspektörerna bedömer att det finns behov av fortsatta diskussioner om hur värdegrundsarbetet vid Åre skola som helhet bör utformas utifrån synsätt i läroplanen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör ingen systematisk uppföljning, utvärdering och analys av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen)

för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningen krav (1 § och 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte lagens krav (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Eleverna ges inte förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i ämnet hem- och konsumentkunskap (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Skolan genomför inte elevens val i enlighet med förordningen (2 kap. 19 – 20 §§ grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram utarbetas inte för alla elever som är i behov av särskilda stödåtgärder (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Lärarnas uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling bör förbättras och omfatta samtliga ämnen.
- Elevernas möjligheter till inflytande över sitt lärande bör förbättras.
- Rektorn bör tydligare ta sitt pedagogiska ledningsansvar för skolans kvalitetsarbete och resultatuppföljning.
- Information till elever om målen för utbildningen bör förbättras.
- Information om elevens kunskapsutveckling vid utvecklingssamtal bör i större utsträckning relatera till mål i kursplaner och läroplan.
- De individuella utvecklingsplanernas kvalitet bör förbättras.
- Skolans uppföljning och utvärdering av värdegrundsarbetet bör förbättras.
- Kursplaner och läroplan bör bli mer styrande i verksamheten.
- Arbetssätt och arbetsformer behöver utvärderas i syfte att skapa arbetsro och lust att lära för samtliga elever.
- Skolan bör utveckla former för mer delaktighet och information till föräldrarna om skolans mål och sätt att arbeta.
- Skolans arbetsplan bör utvecklas för att kunna bli mer styrande i verksamheten och vara ett verktyg i skolans kvalitetsarbete.
- Skolan måste säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisning utifrån timplanen. Timplanen behöver också samordnas med Duveds skola.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Utbildningen i förskoleklass ska stimulera varje barns utveckling och lärande och ligga till grund för fortsatt skolgång. Inspektörerna bedömer att förskoleklassens verksamhet i huvudsak planeras och genomförs utifrån läroplanens intentioner och ger eleverna förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger. Det är dock enligt inspektörerna viktigt att personalen utvärderar verksamheten och håller diskussionen levande kring organisation och innehåll i syfte att utveckla verksamheten och stödja elevernas utveckling i ett långsiktigt perspektiv.

I de nationella kursplanerna finns mål för vad eleverna ska lära sig i samtliga ämnen och enligt läroplanen ska en skola kontinuerligt följa upp och utvärdera måluppfyllelsen. Läraren ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling och fortlöpande informera elever och föräldrar om studieresultat och utvecklingsbehov. På Åre skola är det den enskilde läraren som ansvarar för utvärdering och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling. Personalen arbetar i varierande grad med att dokumentera elevernas utveckling och lärande. Det råder en fokusering på ämnet svenska, matematik och engelska. Någon tydlig systematisk utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas krav i övriga ämnen genomförs inte. Det saknas skolgemensamma förhållningssätt till dokumentation av elevernas kunskapsutveckling. För inspektörerna framstår detta förhållande som mycket känsligt för förändringar. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla verktyg för att följa upp och dokumentera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

För att kunna utgöra underlag för utvecklingssamtal och upprättande av individuella utvecklingsplaner bör kunskapsuppföljningen tydligare kopplas till kursplanernas och läroplanens mål. Vid Åre skola uppges alla elever ha individuella utvecklingsplaner. Inspektionen visar dock att kvaliteten på de planer som upprättas behöver utvecklas. Inspektörerna vill i det sammanhanget poängtera att det är viktigt att de individuella utvecklingsplanerna utgår från styrdokumentens strävansmål och konkret beskriver vilka insatser som skolan ska vidta för att eleven skall utvecklas mot målen. Stöd för hur individuella utvecklingsplaner kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen.

Skolan genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5. Resultaten kommuniceras till elever och föräldrar samt med den mottagande skolan inför årskurs 6. Skolan följer dock inte upp och analyserar resultat på nationella prov systematiskt, över tid eller mellan pojkar och flickor. Inspektörerna bedömer att arbetet med att analysera resultaten och vidta åtgärder för att nå högre måluppfyllelse är ett angeläget utvecklingsarbete i Åre skola. Vidare är det viktigt att skolans resultat inte enbart används för åtgärder på individ- och gruppnivå, utan också utgör ett underlag för diskussioner på skolnivå om hur undervisningen kan utvecklas. Lärarna behöver också i högre grad diskutera och samverka kring grunderna för utvärdering och bedömning.

Enligt läroplanen ska skolan sträva mot att elever successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning. En förutsättning för att eleverna ska kunna få ett verkligt inflytande är att de har kännedom om skolans mål. Vid Åre skola varierar elevernas kännedom om skolans mål. De äldre eleverna känner till målen i svenska, engelska och matematik.

Att inte ha kännedom om skolans mål medför enligt inspektörerna att många elever vid skolan saknar verktyg att kunna ha inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt. Innehåll och arbetssätt i undervisningen bestäms vid Åre skola i stor utsträckning av läraren. Eleverna kan dock ofta påverka i vilken ordning de utför sina arbetsuppgifter. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt samt deras kännedom om skolans mål bör förbättras. Beträffande elevernas formella inflytande över verksamheten uppges former för detta fungera bra. Klassråd och elevråd genomförs regelbundet och eleverna upplever att deras frågor och synpunkter tas tillvara.

Undervisningens innehåll ska enligt läroplanen vara allsidig och utgå från läroplanens mål att sträva mot. Vid intervjuer framkommer att läroböcker och tra-

dition tenderar att styra innehållet i undervisningen i stället för läroplan och kursplaner. Matematik uppges vara det ämne som styrs mest av läromedel samtidigt som matematik, av både personal och rektor, anses vara det ämne som skolan har störst behov av att utveckla. Ett utvecklingsarbete kring matematik har av den anledningen påbörjats. Inspektörernas uppfattning är att utbildningen i större utsträckning bör utgå från kursplaner och läroplaner. Enligt läroplanen skall nyfikenhet och lust att lära utgöra en grund för undervisningen. Det är därför viktigt att undervisningen innehåller utmaningar för alla elever och stimulerar elevernas nyfikenhet och lust att lära. Det är också viktigt att skolan på ett tydligt sätt involverar föräldrarna i skolans kunskapsuppdrag och informerar om målen i de olika ämnena.

Skolan har genomfört en enkät med föräldrarna vid skolan i december 2006 som bland annat visar att 63 procent av föräldrarna instämmer eller instämmer helt i att ”klassrumsklimatet är gynnsamt för inhämtande av kunskap”. I intervjuer och vid inspektionstillfället framkommer att arbetsmiljön i några klasser uppfattas som orolig vilket ibland gör det svårt för eleverna att koncentrera sig. Föräldrar uttrycker i intervju också oro för att deras barn inte lär sig tillräckligt mycket i skolan, att nivån på undervisningen och individualiseringen är för låg. Inspektörerna bedömer att personalen bör analysera sina arbetssätt och arbetsformer som ett led i att arbeta för att elevernas lust att lära bibehålls i samtliga årskurser. Inspektörerna bedömer vidare att elevernas möjlighet till arbetsro inte i alla avseenden är tillfredställande utan bör förbättras samt att det är viktigt att skolan tar föräldrarnas funderingar och oro på allvar och inbjuder till dialog om innehåll och arbetssätt i undervisningen.

Särskilt stöd

Från och med den 1 juli 2006 har det införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas.

Vid Åre skola finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd, främst i ämnena svenska, matematik och engelska. Särskilt stöd ges företrädesvis i dessa ämnen. Personal och rektorn anser att elever i behov av stöd i rimlig omfattning får det stöd de behöver. Vid skolan finns en specialpedagog anställd som kartlägger behov av stöd, handleder personal, och arbetar med stöd till enskilda elever.

Skolan följer den så kallade Åremodellen som är en gemensam arbetsgång då det gäller elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att arbetsgången som skolan tillämpar riskerar att fördröja en adekvat utredning av elevernas stödbehov.

Det finns elever vid Åre skola som får särskilt stöd, men som inte har utarbetade åtgärdsprogram. Inspektörerna vill framhålla vikten av att skolan använder sig av de begrepp som finns i skollagsstiftningen för att undvika missförstånd och osäkerhet avseende elevernas rättigheter. Elever i behov av särskilt stöd har rätt att få sina behov utredda och tillgodosedda. Den dokumentation som skollagsstiftningen kräver i detta sammanhang är ett åtgärdsprogram.

Sammantaget är det inspektörernas bedömning att skolan måste säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd får utarbetade åtgärdsprogram.

Normer och värden

Både elever och personal uppger vid inspektionstillfället att det sällan förekommer kränkningar. Elevrepresentanter och föräldrar uttrycker i intervjuer att de känner sig trygga med att vuxna tar tag i situationer som uppstår. I samtal med de äldsta eleverna vid skolan ser inspektörerna exempel på gott resultat av värdegrundsarbete när det gäller tolerans och förståelse för människors olika förutsättningar. Vid inspektionen framkommer dock att språkbruket bland eleverna bör förbättras, vilket skolan tagit tag i och i samarbete med elevrådet påbörjat en diskussion om hur skolan ska arbeta vidare med den frågan.

Vid intervjuer framkommer att varje pedagog arbetar med värdegrundsfrågor utifrån behov och intresse i elevgrupperna och att detta arbete i de flesta klasser är prioriterat. Det framkommer dock att det inte finns en tydlig samsyn i personalgruppen kring förhållningssätt och det värdegrundsarbete som bedrivs i skolan. Inspektörerna bedömer att det finns behov av fortsatta diskussioner om hur värdegrundsarbetet vid Åre skola som helhet bör utformas utifrån synsätt i läroplanen. Det är viktigt att se till att skolans synsätt och värdegrundsarbete är väl förankrat hos såväl personal som elever. Skolan behöver också utveckla rutiner för att följa upp resultatet av arbetet med normer och värden på ett tydligt sätt.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Åre skola har vid inspektionstillfället en likabehandlingsplan som inte kan anses uppfylla lagens krav, vilket måste åtgärdas. Inspektörerna vill i sammanhanget också uppmärksamma skolan på att likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av elever. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

Ledning och kvalitetsarbete

I läroplanen anges att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen och skollagen anger att det är rektorns ansvar att särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Åre skola har under ett antal år haft många rektorsbyten och skolan har tidvis varit utan rektor. Detta har medfört negativa konsekvenser för kontinuiteten i styrning och ledning av skolan. Vid inspektionstillfället har rektorn arbetat cirka ett och ett halvt år vid skolan. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen med inriktning mot folkhögskola. En stor del av rektorns arbetstid vid Åre skola har hittills lagts på att förbättra kvaliteten i det fritidshem som finns vid skolan samt att driva ett utvecklingsarbete kring förhållningssätt bland

personalen. Struktur kring skolans olika mötesforum har också utvecklats. Rektorn har personalansvar för cirka 43 personer och ansvarar förutom för Åre skola och skolbarnsomsorg också för tre förskolor.

Rektorn uppfattar sig själv delvis som förtrogen med verksamheten och har för avsikt att i större utsträckning driva den pedagogiska utvecklingen vid skolan. Personalen uppfattar sin rektor som stödjande, lyssnande och intresserad samtidigt som de upplever att hon har en hög arbetsbelastning. Inspektörerna bedömer att rektorn i högre utsträckning bör styra verksamheten så att den som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Skolans styrdokument behöver förankras mer i verksamheten och bli mer styrande för skolans undervisning och utveckling.

De behov av förbättringsinsatser som finns inom skolan pekar på att systematik och struktur bör förbättras när det gäller kvalitetsarbetet. Som tidigare nämnts i rapporten behöver skolans uppföljning av kunskapsresultat samt resultat av arbetet med normer och värden förbättras. Analyser av uppföljning bör ligga till grund för utveckling av verksamheten. Inspektörerna bedömer att det utifrån de förhållanden som framkommit i inspektionen är angeläget att rektorns pedagogiska ledarskap stärks.

Grundskoleförordningen anger att det ska finnas en arbetsplan för hur skolan ska genomföra de fastställda målen för utbildningen. Vid Åre skola finns en arbetsplan som, enligt inspektörerna, behöver utvecklas och i större utsträckning beskriva hur Åre skola ska arbeta för att nå de nationella målen.

Av förordningen om kvalitetsredovisning framgår att arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja skolans kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningens nationella mål. Vidare syftar kvalitetsredovisningen till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Lärarna vid Åre skola utvärderar verksamheten i juni varje år men är i övrigt inte delaktiga i framtagandet av skolans kvalitetsredovisning/verksamhetsberättelse som skrivs av rektorn. Kvalitetsredovisningen tar endast i ringa omfattning upp de nationella målen och lärarna ser inte kvalitetsredovisningen som ett verktyg för utveckling av skolan. Fokus ligger mer på att beskriva skolans insatser än på analys av resultat. Kvalitetsredovisningen saknar tydliga bedömningar av i vilken utsträckning de nationella målen förverkligats samt konkreta redogörelser för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte lever upp till författningens krav. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid inspektionstillfället ser inspektörerna scheman för de yngre eleverna som till stor del endast innehåller beteckningen arbetspass. Vid samtal med personal framkommer en otydlighet kring hur fördelning på schemat av ämnen utifrån timplan och kursplaner följs upp. Inspektörerna vill tydliggöra att det är målen i kursplanerna som ska styra undervisningen och timplanen som ska styra fördelningen mellan olika ämnen. Detta blir särskilt viktigt mot bakgrund av att skolan saknar systematik i att följa upp elevernas kunskapsresultat. Timplanen för de skolor som ingår i upptagningsområdet behöver också samordnas på ett bättre sätt för att säkerställa den garanterade undervisningstiden. Inspektörerna bedömer att det också är viktigt att rektorn i sitt fortsatta arbete säkerställer elevernas tillgång till likvärdig utbildning i samtliga skolformer.

Det är inspektörernas uppfattning att kunskapen om särskolans kursplaner och timplan bör förbättras. Inspektörerna vill göra rektorn uppmärksam på att skillnaderna i antal timmar är stora mellan grundskolans och grundsärskolans timplaner, framför allt i ämnena hem- och konsumentkunskap, bild samt idrott och hälsa. Rektorn har visserligen rätt att anpassa timantalet efter samråd med elevernas vårdnadshavare. Det viktiga är då att anpassningen sker i syfte att säkerställa att eleverna får förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen inom ramen för elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen för att öka elevernas motivation för studier. Åre skola erbjuder inte elevens val i enlighet med intentionerna. Inspektörerna bedömer att skolan måste införa elevens val enligt förordning och timplan.

Ämnet hem- och konsumentkunskap erbjuds eleverna vid Åre skola först i årskurs 6 när de börjat i Duveds skola. Inspektörerna bedömer att hem- och konsumentkunskap därmed inte erbjuds på ett sådant sätt att eleverna i enlighet med nationella kursplaner ges förutsättningar att nå målen för ämnet i årskurs 5. Det är inte godtagbart och måste åtgärdas.

Vid inspektionen framkommer ett missnöje från både elever, personal och rektorn vad gäller möjligheten att använda datorer i skolarbetet. Både rektorn och personal upplever att utvecklingen av användandet av datorer stannat av eller till och med gått tillbaka på grund av tekniska problem. Inspektörerna bedömer att det är angeläget att de kommunikationsproblem som uppstått, gällande användandet av datorer, bör ses över så att samtliga elever ges möjlighet att använda sig av datorer i sitt skolarbete.

Datum	Ort
2007-12-12	Umeå

Ulrika Svedmark
AnnaCarin Nilsson